

Vrhovni sud Republike Hrvatske

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99)

Čl. 12. st. 1. i 2.

Zakon o područjima posebne državne skrbi (Narodne novine, broj 44/96, 124/97 i 73/00)

Čl. 5. st. 2.

Zakon o državnim službenicima i namještenicima i o plaćama nositelja pravosudnih dužnosti (Narodne novine, broj 74/94, 86/94, 7/95)

Čl. 19.

SUD NIJE OVLAŠTEN ODLUČIVATI O NEKOM PRETHODNOM PITANJU PROTIVNO ODNOSNO DRUGAČIJE NEGO ŠTO SU NADLEŽNO TIJELO ILI SUD O TOME VEĆ KONAČNO ODNOSNO PRAVOMOĆNO ODLUČILI. NEMA, MEĐUTIM, ZAPREKE DA O TAKVOM PITANJU KOJE SE SVODI NA OCJENU PRIPADA LI NEKO PRAVO TUŽITELJU TEMELJEM SAMOG ZAKONA SAM SUD ODLUČI KAO O PRETHODNOM PITANJU U SLUČAJU KAD NADLEŽNO TIJELO O TOME NIJE ODLUČILO.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Hrvatske, br. Gzz-142/01-2 VS RH od 19. prosinca 2001.)

Činjenično stanje

Predmet spora bio je zahtjev tužitelja radi isplate plaće koja da mu pripada kao radniku - policajcu Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske, zaposlenom na području posebne državne skrbi u mjestu P., u visini od 25% od pripadajuće plaće, na kojem području ima stalno prebivalište, i to pozivom na čl. 19. Zakona o područjima posebne državne skrbi (Narodne novine, br. 44/96, 124/97 i 73/00 - dalje: ZPPDS).

Pravomoćnom presudom Općinskog suda u P. od 3. travnja 2001. kao suda prvog stupnja uvažen je tužbeni zahtjev tužitelja i slijedom toga naloženo tuženici Republici Hrvatskoj, za Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, da tužitelju plati razliku neisplaćene neto plaće u visini 25% za razdoblje od 7. prosinca 1997. godine do 1. prosinca 2000. s pripadajućim zakonskim zateznim kamatama po stopi od 18 % godišnje. O postojanju prava tužitelja na uvećanu plaću koja mu pripada prema odredbama ZPPDS niži sud je odlučio kao o prethodnom pitanju, jer nije bilo sporno da odluku o tom pravu tuženica nije donijela do zaključenja glavne rasprave.

Protiv pravomoćne presude suda državni odvjetnik Republike Hrvatske podigao je 29. lipnja 2001. zahtjev za zaštitu zakonitosti zbog pogrešne primjene materijalnog prava, i to odredbe čl. 5. st. 2. Zakona o državnim službenicima i namještenicima i o plaćama nositelja pravosudnih dužnosti (Narodne novine, br. 74/94, 86/94, 7/95 i dr. - dalje: ZDSN) U zahtjevu za zaštitu zakonitosti istaknuto je da je odredbom čl. 5. st. 2. ZDSN propisano da je rješenje kojim se odlučuje o primanju u državnu službu, prestanku službe, postavljanju odnosno imenovanju i razrješenju te položaju, pravima i obvezama i odgovornostima državnih službenika upravni akt. To znači da je odluka upravnih tijela tuženika o plaći, pa i o uvećanoj plaći tužitelja, prema čl. 19. ZPPDS, upravni akt. Stoga se u zahtjevu iznosi stajalište da prije donošenja takvog upravnog akta državni službenik ne može uspješno zahtijevati putem suda isplatu plaće. Ukazano je i na istovjetno pravno shvaćanje izraženo u presudi Vrhovnog suda br. Rev-2207/00. od 28. 2. 2000. Predloženo je stoga da se prihvati

zahtjev za zaštitu zakonitosti, ukine spomenuta presuda te predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje.

Presudom Vrhovnog suda Republike Hrvatske zahtjev za zaštitu zakonitosti odbijen je kao neosnovan.

Iz obrazloženja :

“Odredbom čl. 12. st. 1. i 2. Zakona o parničnom postupku propisano je da kad odluka suda ovisi o rješenju pitanja postoji li neko pravo ili pravni odnos, a o tom pitanju još nije donio odluku sud ili drugo nadležno tijelo (prethodno pitanje), sud može sam riješiti to pitanje ako posebnim zakonom nije drugačije određeno, a odluka suda o prethodnom pitanju ima pravni učinak samo u parnici u kojoj je to pitanje riješeno. Polazeći od navoda iznesenih u zahtjevu za zaštitu zakonitosti, da odluka o plaći državnog službenika predstavlja upravni akt o kojem odlučuje nadležno tijelo tuženika, takva okolnost po nalaženju ovog Vrhovnog suda ne sprječava sud da u situaciji kad rješenje o uvećanoj plaći nije doneseno, o pitanju pripada li tužitelju pravo na uvećanu plaću kao o prethodnom pitanju, sud sam odluči u smislu iz čl. 12. ZPP, s učinkom ograničenim na parnicu u kojoj je to pitanje riješeno. Po stajalištu ovog Vrhovnog suda - sud ne bi bio ovlašten odlučivati o nekom prethodnom pitanju protivno odnosno drugačije nego što su nadležno tijelo ili sud o tome već konačno odnosno pravomoćno odlučili. Nema, međutim, zapreke da o takvom pitanju koje se svodi na ocjenu pripada li neko pravo tužitelju temeljem samog zakona (čl. 19. ZPPDS) sam sud odluči kao o prethodnom pitanju u slučaju kad nadležno tijelo o tome nije odlučilo, kao u ovom predmetu.”

Zakon o službi u oružanim snagama (Narodne novine, broj 32/91, 23/95 i 33/95)

Čl. 218. st. 1. i 2

PRETPOSTAVKA ZA POSTOJANJE ODGOVORNOSTI TUŽENE REPUBLIKE HRVATSKE ZA ŠTETU JEST DA JE ŠTETA POČINJENA U SVEZI SA OBAVLJANJEM SLUŽBE.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Hrvatske, br. Rev-2874/00-2 od 19. rujna 2001.)

Činjenično stanje

Tužitelji su postavili zahtjev za naknadu štete od prvooptuženog Z.Š. i drugotužene Republike Hrvatske. Zahtjev za naknadu vezan je uz smrt A.D. kojeg je 30. srpnja 1994. vojničkom puškom usmrtio prvotuženik Z.Š, tada pripadnik HV.

U provedenom postupku utvrđeno je da je dana 30. srpnja 1994. došlo u gostionici do verbalnog sukoba između pok. A.D. i tuženika Z.Š., te je nakon toga tuženik Z.Š. otišao kući, uzeo automatsku pušku, kojom je bio zadužen kao pripadnik HV-a, vratio se pred ugostiteljski objekt i u A. D. ispalio osam hitaca i usmrtio ga. U vrijeme nastanka štetnog događaja pok. A.D. i tuženik Z. Š. bili su pripadnici HV-a, s time da je tuženik bio na bolovanju (skrbi).

Presudom Općinskog suda u Ž. od 29.9. 1998. i presudom Županijskog suda u V. od 29. 9.1999. obvezana su oba tuženika Z.Š i Republika Hrvatska - Ministarstvo obrane da solidarno naknade štetu tužiteljima sa zakonskom zateznom kamatom i plaćanjem parničnih troškova. Pri tome su ocijenili da postoji odgovornosti Republike Hrvatske temeljem odredbe čl. 218. st. 1. tada važećeg Zakon o službi u oružanim snagama, jer je štetu počinio tuženik Z.Š. oružjem kojim je bio zadužen kao pripadnik HV.

Protiv drugostupanjske pravomoćne presude tužena Republika Hrvatska izjavila je reviziju pobijajući je iz razloga pogrešne primjene materijalnog prava, predloživši njeno preinačenje odbijanjem tužbenog zahtjeva u odnosu na nju. Tužitelji nisu odgovorili na reviziju niti se o njoj izjasnio državni odvjetnik Republike Hrvatske.

Vrhovni sud je prihvatio reviziju i preinačio presude nižestupanjskih sudova tako da je odbio tužbeni zahtjev tužitelja u odnosu na tuženu Republiku Hrvatsku - Ministarstvo obrane kao neosnovan. Ujedno je naložio tužiteljima da tuženoj naknade parnične troškove.

Iz obrazloženja:

“Točno je da se odgovornost tužene ad 1. (Republike Hrvatske - Ministarstvo obrane) za ovu štetu ima presuđivati prema odredbi čl. 218. st. 2. Zakona o službi u oružanim snagama, prema kojoj za štete počinjene u svezi s obavljanjem vojne službe tužena ad 2. (Republika Hrvatska) odgovara prema općim propisima o naknadi štete. No pretpostavka za postojanje ove odgovornosti tužene Republike Hrvatske za štetu jest da je šteta počinjena u svezi s obavljanjem službe. Kod utvrđene činjenice da se u vrijeme nastanka štetnog događaja tuženik ad 1. (Z.Š.) nalazio na bolovanju, premda je tada imao status vojne osobe, ne može se smatrati da je postupao u svezi s obavljanjem vojne službe kada je pucao u pok. A. D. Zato i nema pretpostavki za postojanje odgovornosti tužene ad 1. (Republike Hrvatske) za štetu koju trpe tužitelji vezano za smrt pok. A. D., na što tužena osnovano upire u reviziji.”

*Pripremio: Zoran Medvedović**

* Mr. sc. Zoran Medvedović, savjetnik u Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske